

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КУЛЬТУРИ І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ
КАФЕДРА СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ**

ДЕМОНСТРАЦІЯ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

(Анотація до творчого проєкту “СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ДЖИЛ ТЕННЕР У
П’ЄСІ ЛЕОНАРДА ГЕРША “ШОСТЕ ПОЧУТТЯ”: ВІД АНАЛІЗУ ДО
СЦЕНІЧНОГО ВТІЛЕННЯ”)

Ниципорович Лілія Сергіївна

здобувач першого бакалаврського рівня
вищої освіти

спеціальність - 026 Сценічне мистецтво

ОП «Акторська майстерність та
продюсування

керівник творчого проєкту –народний

артист України, професор

Сомов Лев Миколайович

Посилання на відеофіксацію творчого проєкту:

<https://www.youtube.com/watch?v=gsQn0TgHjqU>

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СТИСЛІ ДАНІ ПРО КОЛЕКТИВ ТА МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ	4
1.1. Стислі дані про колектив та партнерів	4
1.2. Стислі дані про місце реалізації проєкту	5
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА ТА П'ЄСУ	5
2.1 Передумови створення п'єси	6
2.2 Прем'єра та успіх п'єси	8
РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКА РОЛІ ТА ЇЇ МІСЦЕ У ВИСТАВІ.....	9
РОЗДІЛ 4. ЕТАПИ РОБОТИ НАД РОЛЛЮ	11
РОЗДІЛ 5. ВЗАЄМОДІЯ З ПАРТНЕРАМИ.....	13
РОЗДІЛ 6. РОБОТА З РЕЖИСЕРОМ	15
РОЗДІЛ 7. САМООЦІНКА ВИКОНАНОЇ РОЛІ	17
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	19
ДОДАТКИ.....	20

ВСТУП

Дипломна вистава "Шосте почуття" – п'єса, що досліджує теми любові, свободи та самостійності. Про актуальність теми даної вистави годі й казати, адже беручи до уваги те, що п'єса була написана більше, ніж півстоліття тому вона й досі відповідає на питання сучасних людей. У центрі п'єси перед глядачем постають живі, не ідеальні, а отже справжні персонажі. Герої у відображенні життя яких придивившись глядач побачить себе й свої страхи. Ця історія актуальна для всіх поколінь, так як постають теми не тільки стосунків між молодими людьми, а й між батьками та дітьми.

Ця історія про кохання, яке здатне подолати бар'єри, які люди особисто вибудовують протягом життя аби захистити себе від болю. Постійний пошук самореалізації та прагнення свободи - це важкі теми для більшості людей. Страх близькості, нерозуміння, а часом навіть неприйняття між поколіннями актуальні й сьогодні. І саме ці питання піднімаються у даній виставі. Кожний персонаж вистави Джил, Дон, місіс Бейкер, окрім Ральфа Остіна, проходять величезні зміни від неприйняття до повноцінної довіри та поваги до свободи іншого.

Робота над дипломною виставою дозволила мені не лише відчувати всі складнощі театральної професії, а й зануритися в багатогранний світ театрального мистецтва. Робота над постановкою вимагала високої відповідальності, творчого підходу, вміння працювати в команді та з режисером.

Нижче я детальніше розгляну життя автора п'єси та історію її створення. Детально розкажу про основні етапи своєї роботи у пошуку образу і власне які труднощі поставали переді мною у ході створення ролі Джил Теннер. Також буде зазначено як тривала робота з режисером та партнерами; особисті висновки.

РОЗДІЛ 1. СТИСЛІ ДАНІ ПРО КОЛЕКТИВ ТА МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Виконавець дипломної роботи - Ниципорович Лілія Сергіївна (15.07.2002р.). Здобувач вищої освіти кафедри Сценічного мистецтва і культури, Інституту культури і креативних індустрій Київського національного університету технологій та дизайну. Випускниця майстерні нар. арт. України, проф. Лева Сомова. Під час процесу здобування освіти, у студентських показах та фахових іспитах були реалізовані та практично втілені на сцені наступні ролі:

1. Ліка - “ Мій бідний Марат”, О. Арбузов
2. Марія - “ Таня”, О. Арбузов
3. Порося Наф-наф - “ Троє поросят”, С. Міхалков
4. Бобік - “ Бобік в гостях у Барбоса”, М. Носов
5. Реггеді Енн - “ Ганчіркова лялька”, В. Гібсон
6. Доріна - “ Тартюф”, Мольєр
7. Ткач Моток - “ Сон літньої ночі”, В. Шекспір
8. Смеральдіна - “ Слуга двох панів”, К. Гольдоні
9. Настка - “ В неділю рано зілля копала”, О. Кобилянська
10. Марія Антонівна - “ Гріх”, В. Винниченко

Серед ролей, створених та здійснених під час випуску дипломних вистав:

1. Леді Брекнел - “Як важливо бути Earnest”, О. Уайльд
2. Оповідач поеми “Наймичка” - “ Сон”, Т. Шевченко

1.1. Стислі дані про колектив та партнерів

Виконавці ролей, разом з якими проводилась робота над випуском дипломної вистави “Шосте почуття” - здобувачі вищої освіти кафедри Сценічного мистецтва і культури, Інституту культури і креативних індустрій Київського національного університету технологій та дизайну, випускники майстерні народного артиста України, професора Лева Сомова.

Художний керівник проєкту - народний артист України, професор кафедри СМК КНУТД Лев Сомов, український актор театру та кіно, режисер, драматург, балетмейстер, чотирикратний лауреат професіональної театральної премії “Київська Пектораль”, засновник незалежного проєкту “Театральна Біржа”.

1.2. Стислі дані про місце реалізації проєкту

Дипломна вистава “Шосте почуття” була практично здійснена на базі навчального театру “Ковчег”, що знаходиться на території Київського національного університету технологій та дизайну, під патронатом кафедри Сценічного мистецтва і культури, інституту Культури і креативних індустрій.

Весь процес роботи над проєктом - починаючи від читки до розбору п’єси; постановочні репетиції, технічне обладнання, задум та будівництво декорацій, прогони і прем’єра вистави відбувались на сцені навчального театру мистецького простору “Ковчег”. За створення вистави відповідав художній керівник проєкту Лев Сомов. Він виступив у ролі режисера, сценографа, балетмейстера, автора художнього перекладу твору, а також художника по світлу і звуку. Декорації та костюми були створені студентами майстерні за підтримки НТП “Театральна Біржа”.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА ТА П’ЄСУ

Вистава “Шосте почуття” була створена за оригінальною п’єсою “Ці вільні метелики”. Автором якої є відомий американський драматург, сценарист та композитор Леонард Герш, роки життя 1922–2002. Він був номінований на Оскар за створення сценарію до фільму “Сміливий один” у 1956 році. Однак справжнім автором сценарію виявився інший драматург, який перебував на той момент у “чорному списку” Голлівуду. Саме після створення Гершем п’єси «Ці вільні метелики» у 1969 році прийшло до нього

справжнє визнання та успіх. Його власний стиль написання п'єс на той час вирізнявся поєднанням гумору та глибокої емоційності та світосприйняттям. Власне це можна побачити у діалогах та образах кожного з персонажів.

Основною з головних тем творчості Леонарда Герша є самопізнання, свобода та взаємини людей. У його творах постійно відчувається дотепний гумор, самоіронія персонажів навіть у драматичних моментах. Він мав здатність глибоко розуміти людей і це допомагало йому створювати п'єси на теми, що залишаються актуальними й наразі. Він майстерно відображав контрасти між різними поколіннями та світоглядами.

2.1 Передумови створення п'єси

Леонард Герш, працюючи сценаристом у Голлівуді, дізнався реальну історією життя сліпого юнака на ім'я Гарольд Кренц. Герш почув його виступ на радіо, де Кренц ділився своїм досвідом життя з вадами зору. Він активно боровся за права людей з інвалідністю. Це стало поштовхом для драматурга показати у власній п'єсі, як люди з обмеженими можливостями можуть боротися за незалежність, за право на власний вибір і проживати своє життя по-справжньому цілісно та щасливо. Так з'явився головний герой п'єси – Дон Бейкер, молодий сліпий чоловік, який прагне жити окремо від матері та відчути свободу.

Стосовно того ким і як надихнувся драматург, щоб створити образ Джил Теннер інформації немає. Скоріше всього він її просто вигадав, проте йому вдалось створити образ дівчини на яку, можливо, багато дівчат хотіли б бути схожими. Вона на перший погляд легковажна, проте добра і надихаюча особистість. Її безпосередність і життєрадісність контрастують із надмірною опікою матері Дона, створюючи постійну напругу та конфліктні ситуації у п'єсі.

Надзвичайно зворушлива, трохи сумна та водночас смішна історія

однієї зустрічі, яка перевернула долі юних Дональда та Джил. Вони дуже схожі, та водночас дуже різні. Він мріє про кар'єру музиканта, а вона марить про зірковий Голлівуд. І життя своє бачать безхмарним і світлим. Вони втікають від надмірного батьківського піклування, прагнучи бути вільними й незалежними.

Дія п'єси "Ці вільні метелики" відбувається у 1960-х роках. Це сучасний для автора період, оскільки п'єса була написана у 1969 році. Події розгортаються у Нью-Йорку, у невеликій квартирі головного героя – Дональда Бейкера. Атмосфера 60-х дуже яскраво показана у п'єсі. Це відчувається у діалогах, музиці, згадках про соціальні зміни та дух свободи, який панував у той час. Саме той час був епохою хіпі, що була періодом соціальних змін, бунту молоді проти традиційних норм та прагнення до свободи. Це був час протестів проти війни у В'єтнамі, боротьби за громадянські права, сексуальної революції та експериментів із мистецтвом і способом життя. І саме таким духом свободи прагнуть жити персонажі п'єси.

Як дух 60-х проявляється у п'єсі "Ці вільні метелики":

Свобода вибору та самостійність – головний герой, який з дитинства сліпий, прагне довести, що може жити самостійно, без надмірного контролю матері. Це перегукується з ідеєю хіпі про незалежність від авторитетів.

Бунт проти застарілих норм – Джилл Теннер, легковажна і безтурботна сусідка Дона, уособлює молодіжну культуру 60-х. Вона відкрита, імпульсивна, не боїться жити так, як хоче, не переймаючись думкою суспільства. Вона – типова представниця тогочасного бунтарського покоління.

Конфлікт поколінь – місіс Бейкер, що є матір'ю Дональда – уособлює старий світ із його правилами. Вона не розуміє, як її сліпий син може жити сам. Але поступово змушена прийняти його незалежність, що символізує зміну епохи.

Символізм "вільних метеликів"- метелики — це символ свободи. Кожен герой у п'єсі намагається знайти свою свободу.

2.2 Прем'єра та успіх п'єси

П'єса вперше була поставлена на Бродвеї 21 жовтня 1969 року на сцені Booth Theatre, Нью-Йорк та отримала схвальні відгуки критиків і глядачів. Режисером виступав Мілтон Кацелас. Одним із ключових факторів її успіху став вдалий кастинг: роль Дона виконав Кір Даллі, а його матір — відома актриса Айлін Гекарт, яка за цю роль отримала премію «Тоні», роль Джил Теннер виконала Блайт Даннер. П'єса залишалася в репертуарі протягом 3 років — до 2 липня 1972 року, зібравши понад 1128 вистав.

Популярність п'єси призвела до її екранізації у 1972 році. Головні ролі у фільмі виконали Голді Гоун (Джил), Едвард Альберт (Дон) і Айлін Гекарт(мати), яка вдруге втілила цей образ, цього разу отримавши премію «Оскар» за найкращу жіночу роль другого плану.

П'єса «Ці вільні метелики» порушує важливі теми, що залишаються актуальними й дотепер:

1. прагнення людини до незалежності: насамперед емоційної, фінансової, соціальної;
2. стосунки між дітьми та батьками, а саме межа між турботою та контролем;
3. роль любові, підтримки та прийняття в житті людини.
4. важливість розуміння відповідальності перед собою та іншими;

П'єса залишається актуальною й сьогодні, адже питання самостійності, свободи вибору та прийняття себе залишаються універсальними для усіх часів та поколінь. Дану п'єсу продовжують ставити в театрах по всьому світу, тому вона й залишається однією з найбільш знакових робіт Леонарда Герша. Це і є майстерність драматурга, вигадати та написати той матеріал, що буде викликати бажання створити виставу й

понад півстоліття після випуску п'єси. Кожний режисер бачить цінність п'єси по-різному і тому цікаво дивитись різні вистави, бо відкриваєш для себе закладені сенси у п'єсі з нових сторін. Після успіху «Цих вільних метеликів» Герш продовжував працювати у ролі драматурга, але, на жаль, вже не мав таких гучних хітів.

Вистава «Шосте почуття» розділена на 2 дії, загальна тривалість яких складає 2 години 35 хвилин. Події першого акту розпочинаються у квартирі головного героя Дона у місті Нью-Йорк. Перший акт триває 1 годину 45 хвилин. Події другого акту продовжуються у тій же квартирі Дональда. Тривалість останнього акту 50 хв.

РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКА РОЛІ ТА ЇЇ МІСЦЕ У ВИСТАВІ

Джил Теннер є одним із центральних персонажів у п'єсі Леонарда Герша «Ці вільні метелики». Вона – молода, життєрадісна, ексцентрична дівчина, яка прагне незалежності та яскравих вражень. Її образ втілює ідею свободи, пошуку себе та випробування меж власних можливостей.

Зовнішність та особливості характеру

Джил – дев'ятнадцятирічна, приваблива дівчина з яскравою зовнішністю. Полюбляє носити шиньйон та накладні вії. Вона енергійна, емоційна, спонтанна, легко змінює свої рішення, що робить її поведінку непередбачуваною. Джил відкрита до світу, легко йде на контакт, має добре розвинене почуття гумору. Вона мріє про кар'єру акторки, що підкреслює її емоційність, артистизм та любов до змін. Хоч Джил на перший погляд їй здається безтурботною та легковажною, за її веселою натурою ховається страх невдач, відповідальності, прив'язаності і певна невпевненість у власних силах. Вона часто приймає імпульсивні рішення, але має добре серце і щиро переймається долями інших людей. Має силу визнавати свої помилки та недоліки.

Стосунки з іншими персонажами

Найбільш значущий та близький зв'язок у п'єсі Джил має з головним героєм – Доном Бейкером. Він – молодий чоловік, який через сліпоту змушений жити в умовах постійних обмежень. Джил стає для нього своєрідним провідником у світ відчуттів та ризиків, допомагає йому здобути більше впевненості в собі. Дональд вперше відчуває захоплення ним сторонньої людини. Водночас вона теж змінюється під впливом Дона, навчаючись відповідальності та більш глибокому розумінню людських почуттів.

Ще один важливий аспект її історії – стосунки з місіс Бейкер, матір'ю Дона. Спочатку між ними виникає відкритий конфлікт та неприйняття, особливо зі сторони місіс Бейкер на початку знайомства. Вона вважає Джил ненадійною та легковажною. Однак згодом Джил доводить, що хоч вона й не ідеальна, але є чесною, прямолінійною та чуйною людиною. Джил щиро захоплюється Дональдом Бейкером і це підкорює місіс Бейкер, адже Джил є першою людиною, яка дійсно щиро прийняла її сина таким, який він є. Це і відправною точкою у прийнятті Джил матір'ю Дональда.

Еволюція персонажа

Протягом вистави Джил потужно змінюється. Спочатку вона здається несерйозною та байдужою до наслідків своїх дій, однак згодом починає глибше розуміти власні почуття та відповідальність перед іншими. Її рішення піти та не залишатися з Доном, незважаючи на кохання до нього, яке вона формує у собі під час п'єси показує її внутрішній конфлікт страху відповідальності, страху нанести серйозного болю і бажання не заважати йому стати сильнішим самотійно. Це свідчить про її зрілість та здатність приймати складні рішення. Та все ж її повернення до Дональда доводить, що формування її любові до нього, а у виставі Льва Сомова почуття любові яскравіше підкреслюється словосполученням “шосте почуття”, перемагає всі страхи та сумніви.

Символічне значення персонажа

Джил Теннер символізує свободу, прагнення до самовираження та непередбачуваність життя. Її образ доповнює одну з тем п'єси – пошук власного шляху та боротьбу з обмеженнями, як зовнішніми, так і внутрішніми. Вона показує, що навіть красиві, яскраві й енергійні люди мають свої комплекси та страхи, проте саме вони допомагають іншим знайти свою силу.

Отже, Джил Теннер – це багатогранний персонаж, який додає виставі легкості, динаміки, емоційного напруження та глибини. Її шлях – це не лише історія про пошук себе, а й про силу впливу людей один на одного та здатність змінюватися під впливом справжніх почуттів.

РОЗДІЛ 4. ЕТАПИ РОБОТИ НАД РОЛЛЮ

Перед тим як перейти до першого знайомства з п'єсою разом з колективом, ми мали змогу спершу самим прочитати п'єсу, проаналізувати її, пофантазувати над нею, зробити свої висновки. Подумати що сподобалось у п'єсі, а що ні; чим вона актуальна та цікава сучасному глядачеві; чому режисер вибрав саме її; яка мета режисера у постановці даної вистави.

Моє перше враження від п'єси було феєричним, оскільки п'єса у якій більшу частину вистави діють два персонажі притягувала мене своїм: об'ємом, глибиною, величчю, багатогранністю майбутнього образу і веселим гумором. Проте все ж багато питань вона теж викликала. Головне, що я не розуміла – фінал п'єси. Він був для мене дивним та незрозумілим, оскільки я не могла збагнути чому головна героїня все ж повернулась до Дональда. Я до останнього була впевнена, що Джил не повернеться до головного героя, залишиться не прив'язаною до кінця і це, напевно, стане її великою помилкою. Я тривалий час намагалась сама зрозуміти цей фінал, так цього й не досягнувши. Але я розуміла, що якщо я не зможу відповісти собі на це питання, то відповідь з легкістю надасть режисер - постановник

Лев Сомов. Тому радість від передчуття роботи над майбутньою виставою починала мене переповнювати.

Період читання і розбору вистави тривав достатньо довго. Численні години були проведені в дискусіях та обговореннях з моїми колегами і режисером у прагненні знайти та зрозуміти справжні причини конфліктів персонажів, а не ті, що здаються на перший погляд. Глибини їх проблем та емоційних переживань. Це допомагало скласти всі пазли запитань до п'єси воедино.

Період репетицій став для мене тривалим пошуком образу головної героїні. Джил Теннер - мій антипод. Її світогляд, риси характеру, поведінка, зовнішність, стиль категорично не сходяться з моїм внутрішнім і зовнішнім світами. Проте саме таку героїню я давно хотіла зіграти, оскільки тривалий час навчання у майстерні я грала простих дівчат: служниць, бідних, схожих характером зі мною героїнь. Але мої очікування від роботи над роллю не виправдалися в реальності. Мені здавалось, що процес пошуку образу буде більш легким і не таким суперечливим з моєю внутрішньою природою, адже я ж так довго хотіла зіграти таку роль. Ця роль вимагала позбутись великої кількості власних комплексів: фізичних та психологічних. За весь період створення образу Джил я пережила багато емоційних станів від цікавості до ролі та захоплення нею, відторгнення та максимального нерозуміння свого персонажу до повного прийняття і любові до Джил. Усвідомила її внутрішню красу та силу.

Моєю головною метою в роботі над роллю було якомога детальніше та глибше показати зміну Джил. Вона пройшла складний та болісний шлях до подолання свого найбільшого страху бути прив'язаною та залежною від когось. Адже вона відчула смак свободи ще з дитинства, коли її матір займалась лише собою та своїми чоловіками. Певне вона перейняла цю звичку не затримуватись у стосунках надовго від матері. Шлях усвідомлення того, що життя матері не є для неї правильним прикладом

тривав впродовж дев'ятнадцяти років. Проте після зустрічі з головним героєм вона все ж зрозуміла, що має шанс змінити своє життя і себе разом з Доном.

Багато різних джерел інформації допомогли мені створити наданого мені режисером персонажа Джил, такі як :

1. Нагляд за людьми на вулиці, які могли б бути схожими на Джил (підхід М. Чехова). Спроба повторити їх пластику, сміх, емоції;
2. Перегляд фільму “ Ці вільні метелики” і аналіз роботи актриси Голді Гоун, що зіграла роль Джил;
3. Перегляд великої кількості вже створених вистав за п'єсою;
4. Пошук інформації про покоління хіпі та Америку;
5. Прослуховування музики, яку перераховує Джил у виставі, оскільки вона їй подобається;
6. І звичайно ж створення свого власного “якби”.

До того ж підготовка до ролі вимагала від мене фізичних змін: я цілеспрямовано працювала над зменшенням ваги та підвищенням фізичної витривалості. Це допомогло моєму тілу бути більш вільним і пластичним, адже такою і є Джил. Вона легка, як метелик навіть у своїх рухах. Також це допомогло мені легше витримати велику кількість щоденних повноцінних прогонів вистави. І навіть по два прогони у день, що є не аби як фізично складно беручи до уваги, що вистава триває майже три години.

РОЗДІЛ 5. ВЗАЄМОДІЯ З ПАРТНЕРАМИ

Я вважаю великим щастям та нагородою мати партнера на сцені. Це неймовірна сила, підтримка й взаємодія, яка дозволяє глибше зануритися в сценічний процес. Партнер не просто допомагає тримати темп вистави, а й дає тобі відчуття безпеки, впевненості у тому, що ви разом творите єдиний живий організм, під магічним словом “вистава”. Адже працювати на сцені самотійно – набагато складніше: ти не відчуваєш того обміну енергією, який робить гру акторів справжньою та наповненою.

Я завжди прагну бути хорошим партнером. Для мене важливо не просто грати свою роль, а й відчувати партнера, вловлювати його емоції, слідкувати за ним у кожен момент. Я намагаюся буквально в’їстися поглядом у свого сценічного напарника й відпускати його лише там, де цього вимагає вистава. Мені потрібні очі партнера. Їхній погляд дає мені той зв’язок, без якого я не відчуваю себе живою і сцена стає порожньою. Якщо партнер не дає мені зворотного зв’язку – це справжня каторга, адже тоді доводиться працювати у вакуумі, ніби наосліп.

І саме у виставі “Шосте почуття” я зіштовхнулася з такою ситуацією. Мій партнер, студент четвертого курсу майстерні Лева Сомова Старченко Олександр, виконував головну роль Дональда Бейкера. Персонаж, що є сліпим від народження. Протягом усієї вистави він жодного разу не подивився на мене, і це було його акторське завдання – грати, не використовуючи зоровий контакт. На початку мені було дуже важко адаптуватися до цього. Виникало внутрішнє відчуття розгубленості, ніби я позбавлена найважливішого орієнтиру на сцені. Хотілося весь час кричати йому: "Подивись на мене!" – так сильно мені бракувало його очей і цього зв’язку, що так важливий людям.

Проте з часом довелось і я змогла до цього звикнути. Я почала

сприймати сценічну взаємодію по-іншому, знаходити нові способи відчувати партнера – через дотики, дихання, паузи, найменші зміни в інтонації. Це стало для мене новим досвідом і, водночас, випробуванням на витримку та гнучкість як актриси.

Загалом робота з Олександром Старченком була комфортною, що важливо для людей, які грають кохання між собою. Треба мати неабияку довіру емоційну, психологічну та фізичну, аби бути щирими на сцені. Партнерство – це зустріч душ та обмін енергією. Олександр тримався завжди на позитиві та підтримував своїх партнерів.

Ще одним моїм партнером була студентка четвертого курсу майстерні Лева Сомова Жилінська Прасковія. Студентка, що має вже неабиякий досвід роботи на сцені. Це чудова можливість навчитись чогось у людей, що вже мають дотик до професії поза межами університету. Вона чудовий партнер, яка швидко адаптується до можливих змін, здатна не пропустити, а підхопити якісь здавалось би не важливі дрібниці, відіграти їх і зробити виставу ще краще. Вона привнесла свій шарм у цю виставу. Успішно та переконливо зіграла дійсно складну роль матері. Роль, що поки не притаманна її віку і досвіду. Прасковія була чудовою підтримкою для мене на сцені та поза нею.

І четвертий актор цієї вистави, випускник майстерні Льва Сомова Єжов Станіслав також являється прикладом професійного, трудолюбивого актора та гарного партнера по сцені.

Загалом, робота з моїми партнерами у цій виставі була для мене не лише цікавою та цінною, а й по-справжньому особливою. Ми пройшли багато складнощів пристосування один до одного, отримання довіри. Цей досвід змусив мене по-іншому поглянути на природу сценічної взаємодії та відкрив нові грані акторської майстерності; дав змогу навчитися командній роботі, адже театр – це не про індивідуальну гру, а про взаємодію.

РОЗДІЛ 6. РОБОТА З РЕЖИСЕРОМ

Режисером першої дипломної вистави "Шосте почуття" виступав народний артист України Лев Сомов. Протягом минулих років навчання у майстерні мені вже поталанило з можливістю працювати з цим майстром. Разом ми працювали над площадним уривком з вистави Мольєра "Тартюф" у якому я виконувала роль служниці Доріни. Проте це був невеликий фрагмент, у якому я не мала досвіду повноцінно та деталізовано розібрати цілу п'єсу та свого персонажа з майстром. Вже на третьому курсі Лев Сомов запропонував мені роль Леді Брекнел у дипломній виставі минулорічного четвертого курсу "Як важливо бути Earnest". Я радо прийняла його пропозицію. Тоді я змогла більше доторкнутись до роботи з режисером-постановником, яким теж виступав Лев Сомов. Вперше побачила, як триває повноцінний розбір матеріалу, персонажів і підготовка до прем'єри. Це був цінний досвід, адже я працювала над дипломною виставою старшого за мене курсу.

Лев Сомов, як режисер, чітко висловлює свої ідеї, бачення вистави та побажання щодо акторських проявів. Проте він дає змогу для імпровізації, власних трактувань та пропозицій щодо ролі та її розвитку. Я вважаю це правильним підходом, коли режисер не вганяє акторів у чіткі рамки, а дає можливість приносити та створювати щось своє у виставі. Завдяки такому методу роботи актори можуть знаходити нові фарби та нюанси у своїх персонажах, що робить постановку більш живою та наповненою.

Особливістю роботи з Левом Сомовим є його глибоке розуміння театрального мистецтва та вміння передати свої думки зрозуміло й чітко. Він допомагає у пошуку акторських проявів та емоційних барв. Часто наводить практичні та інформаційні приклади, які дозволяють краще зрозуміти, що саме я, як актриса, маю зробити та на що варто звернути увагу. Він завжди підготовлений до репетицій, що сприяє продуктивному процесу і очікує того ж від акторів. Також хочу зазначити, що Лев Сомов

дає багато можливостей для самовираження. Він не лише пропонує бачення персонажа, але й відкритий до обговорень, даючи шанс кожному актору внести свої ідеї. Це дуже важливо для творчого процесу, адже така співпраця допомагає глибше зануритися в образ і зробити його більш органічним. Крім того, майстер завжди надає багато спроб та шансів довести, що він не даремно довірив роль саме тобі. Такий підхід не лише розвиває акторські здібності, а й сприяє професійному зростанню, формуючи вміння працювати у команді та взаємодіяти з режисером. Практика роботи з режисером допомогла навчитися розуміти задум постановника, адаптуватися до його бачення та виконувати завдання відповідно до концепції вистави.

РОЗДІЛ 7. САМООЦІНКА ВИКОНАНОЇ РОЛІ

Самоаналіз вважаю корисним інструментом для особистого та професійного зростання. Аналізуючи свою гру, актор здатен зрозуміти, що вийшло добре, а що потребує вдосконалення. Визначивши свої слабкі місця, актор може над ними працювати, щоб уникнути тих самих помилок у наступних виставах. Розбір своєї роботи дає можливість глибше зрозуміти методи підготовки до ролі, оцінити ефективність використаних технік і знайти нові підходи для майбутніх ролей. Це допомагає ставати кращим з кожною новою роллю.

Важко оцінити свою роботу самотійно, адже перебуваючи на сцені, я не можу побачити себе зі сторони. Більшою мірою я можу оцінити себе відгуками глядачів, критиків, режисера вистави та власними почуттями, хоча вони можуть бути оманливими. Самооцінка потребує балансу між об'єктивним аналізом і емоційним сприйняттям своєї роботи. Інколи здається, що сцена пройшла невдало, але з боку це могло виглядати переконливо й органічно, і навпаки. Саме тому важливо чути не лише себе, а й тих, хто спостерігає за твоєю грою.

Вважаю, що не буває легких ролей для професійного артиста. Кожну роль потрібно розгадувати, як детектив. Хочу додати самокритики, адже я чесно можу собі зізнатись, що могла б ще глибше, яскравіше і краще втілити образ Джил. У виставі є багато моментів, під час яких я почувалася невпевнено. Є сцени, які витягують з мене максимум фізичних та психологічних зусиль, наприклад: сцена під час якої Джил дізнається, що Дон сліпий. Для мене ця сцена - виклик. У ній дуже легко існувати в режимі награвання. В цій сцені Джил розуміє, як абсурдно та смішно вона себе вела весь час від знайомства з Дональдом до цієї хвилини, адже вона не знала про його сліпоту. У цій сцені вона фактично “втрачає зір разом із ним”, дивується, як він так існує, і не розуміє, чому не помітила цього одразу. Адже такий фактор, як сліпота дуже важко приховати. Водночас із кожною секундою вона все більше усвідомлює, як неймовірно він орієнтується у просторі своєї квартири. І таких сцен ще декілька...

Разом із тим, навіть складні моменти у виставі дають можливість розвитку. Вони змушують працювати над собою, вдосконалювати техніку, шукати нові внутрішні ресурси для перевтілення. Саме завдяки таким викликам актор зростає і виходить на новий рівень майстерності. У майбутньому я прагну більше працювати над собою, щоб зменшити кількість сцен, у яких відчуваю дискомфорт, і навчитися долати ці труднощі більш природно. Проте сцен від яких я отримую насолоду і забуваю, що я на сцені - більше, що не може не тішити.

Як я зазначила вище, Джил – мій антипод. Часто у акторів запитують, які якості головних героїв вони перейняли собі, а що залишилося лише образом. Після тривалого самоаналізу я дійшла висновку, що ми з Джил залишилися такими ж різними, якими були на початку. Вона – стовідсотковий екстраверт, тоді як я більш схиляюся до інтроверсії. Їй, здається, легко заводити розмову та швидко стати друзями з будь-ким, тоді як я надаю перевагу спілкуванню лише з найближчими людьми і не прагну

до нових знайомств. Вона – ексцентрична, імпульсивна, часом різка і навіть грубувата, тоді як я більш стримана, врівноважена і вважаю себе людиною з чіткими моральними принципами. Джил легко переходить межу дозволеного у спілкуванні, вона говорить те, що думає, не задумуючись про наслідки, а я, навпаки, намагаюся бути тактовною і коректною у висловлюваннях.

Проте, попри всі ці відмінності, я знайшла те, що об'єднувало нас із самого початку. Ми обидві щирі, чутливі та не любимо брехні. Джил, хоч і здається зухвалою, проте має добре серце і вміє співпереживати. І в цьому я її розумію. Щирість – це те, що дозволило мені по-справжньому відчувати її внутрішній світ.

В кінцевому результаті я не маю бажання себе ні сварити за недопрацювання у роботі, ні хвалити за успіхи. Я знаю, що процес мого становлення як актриси тільки починається, і потрібно просто не зупинятись, а працювати. Важливо пам'ятати, що кожна вистава – це ще один крок уперед, можливість випробувати себе, покращити свої навички та знайти в собі щось нове.

Випуск даної вистави допоміг мені глибше досягнути професійну дисципліну. Я ознайомилась з театральними нормами та етикетом, а також прищепила відчуття відповідальності за свою роль, особистий реквізит, власне здоров'я і взаємини з колективом. Цей досвід став для мене можливістю перевірити свої сили в реальних умовах театру. Робота над виставою не лише розширила мої професійні горизонти, а й надихнула мене на подальший розвиток у сфері театального мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біографія драматурга п'єси "Ці вільні метелики" Леонарда Герша. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Leonard_Gershe
2. Про першу створену виставу "Ці вільні метелики" і першу прем'єру.
URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Butterflies_Are_Free_\(play\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Butterflies_Are_Free_(play))
3. Гарольд Кренц - сліпий хлопець, яким надихнувся Герш. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Harold_Krents?utm_source=chatgpt.com
4. Історія американського молодіжного руху хіпі, 60-х р. XX століття. URL:
https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12404/#google_vignette;
<https://www.nikopoltoday.com/article-3414/svit-molodizna-subkultura-hipi-ta-ii-rol-u-degradacii-ta-rozvali-srsr>

ДОДАТКИ

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ
І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ
КАФЕДРА СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ**

**Програма атестаційного екзамену
(демонстрації творчого проєкту)
студентів групи БАМП–1–21**

16 червня, 12.00 год.

Л. Герш

ШОСТЕ ПОЧУТТЯ

Керівник творчого проєкту – н.а. України, професор кафедри
сценічного мистецтва і культури Л.М.СОМОВ
режисер – Лев Сомов

Київ 2025 рік
(вул. Мала Шияновська (Немировича-Данченка) 2, корп. 9,
навчальний театр “Ковчег”)

Дійові особи та виконавці

Дональд Бейкер – сліпий юнак, син місіс Бейкер – *Старченко Олександр.*

Джил Теннер – молода дівчина, ексцентрична, сусідка Дональда – *Ниципорович Лілія, Бжеленко Феодосія.*

Місіс Бейкер – мати Дональда – *Жилінська Прасковія, Круцюк Андріана .*

Ральф Остін – режисер вистави – *Єжов Станіслав.*

Викладачі майстерні

Викладач зі сценічної мови – Алла Бінєєва

Викладач зі сценічного руху – Назар Майборода

Викладач з вокалу – Ірина Білоус

Викладач з хореографії – Діана Карпенко